

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12427/2022
03.04.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Бранислава Босилковића, чланова већа, у парници тужиоца „Арсеновић“ ДОО Шабац, кога заступа пуномоћник Александар Зарија, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Високи савест судства, Привредни суд у Панчеву, кога заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Зрењанину, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 12/22 од 18.05.2022. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 12/22 од 18.05.2022. године и пресуда Вишег суда у Панчеву Прр1 3/21 од 26.11.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Панчеву Прр1 3/21 од 26.11.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете извазане повредом права на суђење у разумном року исплати укупан износ од 8.471.783,85 динара и то износ од 604.161,85 динара који представља висину неисплаћеног потраживања тужиоца утврђеног Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву Ст 141/2012 и износ од 7.867.622,00 динара који представља висину неисплаћеног потраживања тужиоцу утврђеног Допунским закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву СТ 141/2012 од 03.06.2013. године, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 24.02.2020. године до исплате, умањен за евентуално наплаћене износе по том основу, а који износ ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 301.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 12/22 од 18.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због свих законом прописаних разлога.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други Закон) и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању правноснажним решењем Привредног суда у Панчеву Р4 Ст 1366/19 од 12.11.2019. године, усвојен је захтев предлагача, овде тужиоца и утврђено да му је у поступку стечаја над стечајним дужником ДП „Тамиш хладњача“ у стечају Панчево који се води пред Привредним судом у Панчеву у предмету Ст 141/12 повређено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем судији да у року од 30 дана предузме све мере у оквиру своје надлежности како би се стечајни поступак окончао у што краћем року. Стечајни поступак над стечајним дужником отворен је решењем Привредног суда у Панчеву Ст 141/12 од 08.05.2012. године и за стечајног управника именована је најпре Агенција за приватизацију, Центар за спровођење стечаја, а потом Агенција за лиценцирање стечајних управника. Прво поверилачко рочиште одржано је 05.07.2012. године, а затим су испитна рочишта одржана 02.10.2012. године, 03.06.2013. године, 07.10.2013. године, када је донета одлука о свим пријављиваним потраживањима. Решењем од 26.07.2013. године, проглашено је банкротство над стечајним дужником и започет поступак уновчења имовине те је одржано шест продаја имовине стечајног дужника од којих су пет проглашена неуспелим. Одбор поверилаца стечајног дужника није функционалан због чега последња продаја која је одржана 28.12.2017. године, такође није била успешна и до дана пресуђења имовина стечајног дужника није уновчена. Тужиоцу је као стечајном повериоцу Закључком стечајног суда од 22.10.2012. године, утврђено потраживање у трећем исплатном реду у укупном износу од 604.161,85 динара, од чега је 84.961,23 динара главни дуг, 314.395,25 динара обрачуната камата и 204.805,37 динара трошкови поступка. Допунским закључком од 03.06.2013. године утврђено је потраживање тужиоца у трећем наплатном реду у укупном износу од 7.867.622,00 динара од чега је 7.837.872,00 главни дуг и 29.750,00 динара трошкови поступка. Основ тужиочевих потраживања су пресуда Привредног суда у Панчеву од 26.10.1998. године, на основу које је донето решење о извршењу 20.12.1999. године, ради наплате обавеза из уговора о продаји смрзнутог поврћа и пресуда Трговинског суда у Ваљеву од 13.12.2005. године. Стечајни дужник је правно лице са већинским друштвеним капиталом и у поступку стечаја тужиоцу није уплаћено било шта од предметног новчаног потраживања.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев налазећи да је тужена објективно одговорна за имовинску штету коју тужилац трпи због повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку који траје дуже од 8 година, будући да тужиоцу није намирено утврђено новчано потраживање. Одговорност тужене заснива се на пропусту да предузме неопходне мере како би се пресуде којима је утврђено потраживање тужиоца извршиле и потраживања наплатила у разумном року, па и за потраживање повериоца које

проистиче из пословног односа без обзира да ли стечајни дужник располаже имовином довољном за намирење стечајних поверилаца.

По налажењу Врховног суда основани су наводи ревидента о погрешној примени материјалног права због чега чињенично стање није у потпуности утврђено.

Према члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Накнада материјалне штете према правилима облигационог права односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 185. Закона о облигационим односима).

Према Закључку о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука који је усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 19.06.2018. године, а допуњен на седници одржаној 27.09.2019. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већим друштвеним или државним капиталом уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У предметима у којима се води стечајни поступак, законска затезна камата на потраживања утврђена правноснажним пресудама против дужника – друштвених предузећа обрачунава се до дана отварања стечајног поступка у складу са законским решењем из Закона о стечају из 2009. године. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и неплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Следом наведеног, тужена би одговарала тужиоцу за штету због повреде права на суђење у разумном року, без његове обавезе да доказује да је у моменту отварања стечајног поступка стечајни дужник имао довољно средстава за намирење његовог потраживања у случају да тужиочево потраживање потиче из радног односа. Међутим, у поступку је утврђено да тужиочево потраживање као правног лица потиче из његовог пословног односа са стечајним дужником, па је у конкретном случају изостало

утврђење битних чињеница о разлозима немогућности наплате предметног потраживања и постојању узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и неплаћеног потраживања. Наиме, битно је утврдити да ли је искључиви разлог немогућности наплате потраживања неадекватно поступање суда, односно нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је тужилац поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате. Зато је Врховни суд укинуо нижестепене пресуде и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

На основу члана 416. став 2. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић